

Historien om Strandingskroen i Blokhus, der aldrig har været en kro

Af Simon Jacobsen

Siden 1965 er historien om stedet blevet forvansket, og indtil foråret 2025 blev der reklameret med, at stedet var en kgl. privilegeret kro - en gammel vesterhavskro fra 1761, hvilket ikke er sandt. Her fortælles historien.

Der er en rød tråd tilbage fra 1600-tallet og op til nu

Gennem århundreder har der været drevet skudehandel og købmandsforretning i det store bygningskompleks, som Strandingskroen er en del af. Ifølge Kraks Fortegnelse over Danmarks ældste forretninger, der udkom i 1910, kan ejerrækken føres tilbage til 1673, og stedet var således en af Danmarks ældste forretninger.¹

Lokalhistorikeren og forfatteren postmester Carl Klitgaard (1868-1957), søn af købmand N.B. Klitgaard, skrev: ”Forretningens oprindelse er indhyllt i mørke, kun så meget kan siges, at den hørte til Danmarks allerældste, idet ejer-

rækken kendes fra år 1673 uden afbrydelse.”²

Ove Holger Krak, der var læge, overtog efter sin far udgivelsen af Kraks Vejviser i 1898 og påbegyndte i 1910 udgivelsen af Kraks Blå Bog; han udgav samme år ”Danmarks ældste Forretninger”, hvori han skrev: ”Blokhus, N.B. Klitgaard, Købmandsfirma. Forretningen nævnes første Gang i 1638, som drivende Trælasthandel. Af Indehavere kendes fra senere Tider Knud Christensen (1673).” Herefter fortsætter han med ejerrækken indtil 1910, og jeg fortsætter i denne artikel ejerrækken op til i dag.³

Hverken Ove Krak eller Carl Klitgaard nævner på noget tidspunkt, at der har været drevet kro på de ejendomme, som de har nævnt. Hvilket min forskning også beviser, helt op til i dag.

Den første ejer, som Krak nævner fra 1638, kunne være Jens Christensen Kræmmer. Han boede i midten af 1600-tal-

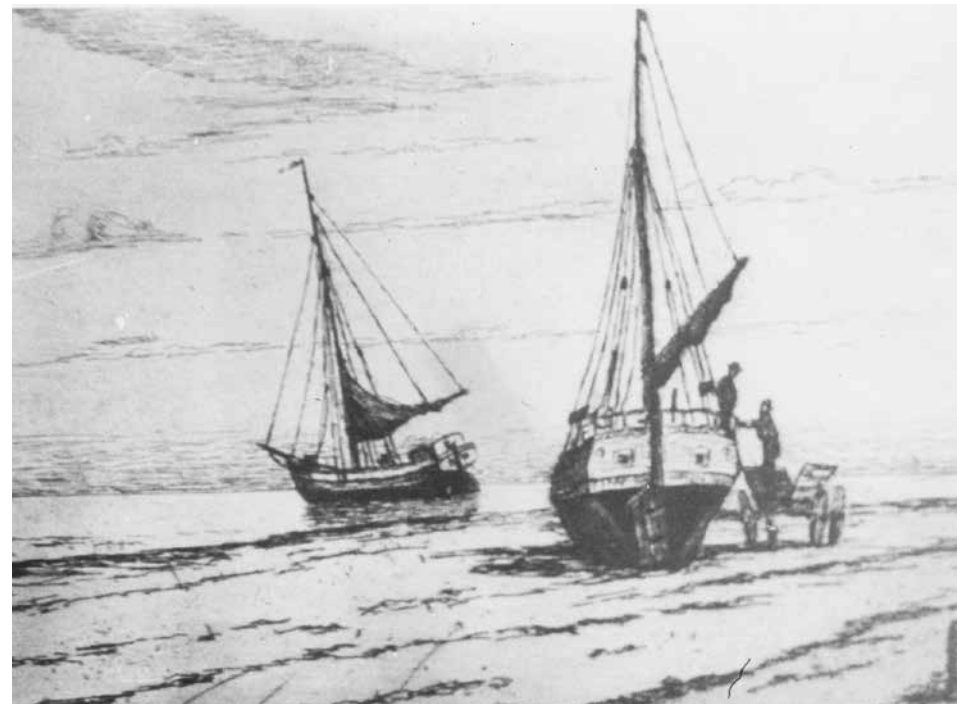

Købmand Klitgaards gamle gård, som den så ud i sidste halvdel af 1900-tallet. Så vidt vides, blev gården kaldt "Klitgaarden". Foto: Egnssamlingen Saltum.

let i "Blokhuset", som gav navn til byen. Jens Christensen Kræmmers slægt havde fået tilnavnet Kræmmer, hvilket viser, at familien drev handel. Familien boede først i Hvarregaard, et par kilometer fra stranden, inden for den tidligere kystlinje. Ved stranden havde familien sikkert haft et vareskur eller mindre pakhus, så de ikke skulle transportere tømmer m.m. til Blokhuset.

Den Danske Atlas af Erik Pontoppidan, der blev udgivet i syv bind i årene 1763 til 1781, nævner, at der blev drevet handel på Norge med fire sandskuder hjemmehørende i Blokhus, og stedet henhørte under toldkontoret i Hjørring.

1. Den første ejer af forretningen i 1673, som vi med sikkerhed har kendskab til, var skudehandler og strandfoged Knud Christensen (1645-1701). Han nævnes som den før-

To skuder, hvoraf den ene er sat på land. Illustration: Historisk Arkiv, Vendsyssel Historiske Museum.

ste skudehandler i Blokhus. Knud Christensen var søn af Christen Knudsen, der var strandfoged i Blokhus. Knud Christensen sejlede 1673 på Norge og havde måske gjort det gennem længere tid. Knud Christensen var gift med Gurra Christensdatter. Skudehandler og strandfoged Christen Knudsen kunne også have været den første ejer af forretningen fra 1638. Det kan dog ikke bekræftes.

2. Knud Christensens søn Christen Knudsen overtog forretningen år 1700.

3. Ca. 1705 købte kromand og skudehandler Jens Andersen Uttrup (1659-1720) forretningen. Han ejede i forvejen den privilegerede kro i Blokhus, hvortil professor Holger Jacobæus og hans svoger, pastor Johan Adolf Bornemann, drog fra Aalborg for at spise middag i 1692. Så sent som i 1711 ejede Uttrup også kroen.

I Hvetbo Herreds Tingbog fra november 1635 oplyses det, at en skudehandler havde et privilegium til at "sælge øl og vin til vejfarende og holde dem med senge og hestefoder og hvad andet, en kromand bør holde". Kroen i Blokhus lå ved den 38 km. lange færdselsåre på stranden mellem Slettestrand og Furreby, så det kan være denne kro, Uttrup ejede.

Ifølge Stiftsamtets register over privilegerede kroer fandtes der i 1733 ingen privilegeret kro i Blokhus.⁴

4. Skudehandler Søren Laursen Kvorup (1673-1719) købte forretningen i 1714. Han havde 1/3 part i en sandskude i 1719, mens de øvrige 2/3 part var ejet af skudehandler Svend Thomasen Lund i Løkken.

5. Enken efter Søren Laursen Kvorup, Maren Jensdatter (1685-1754), ejede forretningen fra 1719 til 1720.

Svend Bondrup opførte en købmandsgård, hvor den første bygning rollingen, stuehuset, er fra 1761, som det fremgår af årstallet på dobbeltdøren. I 1955, hvor billedet er fra, var der Strandingskro i den ene ende. Senere blev Futtten etableret i 1965. Foto: Nationalmuseet.

Svend Bondrup byggede den lange bindingsværkslænge i 1771. Den blev senere kaldt Kancelligården. Foto: Egnssamlingen Saltum.

6. Skudehandler og strandfoged Jens Svendsen Bondrup (1683-1757) overtog forretningen ved giftermålet med Søren Laursen Kvorups enke, Maren Jensdatter, i 1720. Han blev født på Bonderupgaard i Haverslev Sogn, Øster Han Herred. Bondrup blev en meget velstående mand, som blandt andet ejede Vestrupgaard ved Saltum med underliggende fæstegods, Saltumgaard med gods og en del fæstegårde rundt omkring. I 1738 ejede han også skuden Ebenezer. Da han og hustruen i 1753 skiftede med deres børn, blev parrets formue opgjort til 4980 rigsdaler.

7. Skudehandler Svend Jensen Bondrup (1726-1789) var søn af Jens Bondrup Svendsen og Maren Jensdatter. Han overtog forretningen efter faderens død i 1757. Svend Jensen Bondrups hustru var Maren Andersdatter Hjortels, datter af Anders Christensen Hjortels og Else Nielsdatter. Det var virkelig børn af et par af Blokhus' rige skudehandlerfamilier, der blev gift med hinanden.

Skudehandler Anders Christensen Hjortels (1688-1733) blev gift i 1718 med Else Nielsdatter, der var enke efter Christen Pedersen Krat. Hjortels sejlede fra Blokhus i februar 1717 til Havsøsund ved Arendal, men kunne ikke komme i land på grund af is, sne og modvind. I nogle uger lå de og ventede sammen med andre skuder, indtil to hollandske skippere ankom; de lod isen skære op til Arendal. Skipperne fra Vendsyssel fulgte efter og lå i Arendal et par uger for at sælge deres gods.

Hjortels må have været en velstående mand, idet han havde et pulpitur i Hune kirke. Det blev nedtaget efter hans død i 1845.

Svend Bondrup opførte en købmandsgård, hvor den første bygning rollingen, stuehuset, var fra 1761. I 1771 opførte han den lange bindingsværkslænge.

Tømmeret til begge gårde blev selvfølgelig sejlet fra Norge til Blokhus. De første år efter bygningens opførelse

var den et slags anneks til den egentlige købmandsgård, og her kunne også medhjælpere i købmandsgården få logi. I en stor del af 1800-tallet var Kancelligården herredskontor og tinglokale, og tillige toldkontor i bygningens østre ende.

Svend Bondrup havde bestandig to fartøjer i rutefart mellem Danmark og Norge. Når hans skibe lossede og lastede, gik han med en pose småpenge, som blev delt ud til fattige. Han beværtede folkene, der lossede og lastede, med varm mad, hvilket ikke var almindeligt.

Ægteparret Bondrup var meget anset og særdeles formuende. De efterlod sig et virkelig smukt eftermæle gennem den meget store godgørenhed, som de udviste mod egnens fattige. Af annoncen af Bondrups dødsbos løsøre ses det, at det bestod af en hel del guld - såvel forarbejdet som i form af dukater - samt terriner, skåle og kander i sølv, et komplet sølv kaffe- og teservice og sølvskeer, knapper og mønter. Endvidere var der en mængde bohaver: Gangklæder af silke og klæde, to smukke brune hopper og andre heste, gode køer, flotte vogne, både, fiskeriredskaber og to velsejlende brigger.

Svend Jensen Bondrup og Maren Jensdatter ligger begravet under korgulvet i Hune Kirke, hvilket normalt kun overgik herremænd og deres hustruer. I Hune kirkes korvæg ses en stor gravsten. Inskriptionen er for længst slidt af, da stenen indtil ca. år 1900 lå på kirkeskibets midtergang. De havde ingen børn, men ægteparret optog en del forældreløse i deres hjem.

8. Skudehandler Jens Svendsen Bondrup (1760-1798) overtog forretningen 1789. Han var Svend Bondrups brorsøn, som havde tjent i købmandsforretningen og formentlig var plejesøn, onklens plejesøn. Jens Svendsen Bondrup blev gift med Anne Frøstrup i 1791. Han overtog Svend Bondrups forretning, men forinden drev han selv handel i Blokhus. Da han var svagelig gennem flere år, bestyrede Mads Yde den

livlige skudehandel. Jens Svendsen Bondrup ejede også den store gård Vestrupgaard ved Saltum.

9. Jens Svendsen Bondrups enke Anne Frøstrup (1770-1848) overtog forretningen 1898.

10. Anne Frøstrup giftede sig med Mathias Yde, der ejede herregården Kjettrupgård. Han overtog forretningen i 1899. Hans far, Mads Yde fra Sallingsund, bestyrede forretningen, indtil den blev solgt til Mogens Steffensen Brix.

11. Skudehandler og brændevinsbrænder Mogens Steffensen Brix (1776-1831) overtog forretningen år 1800. Han blev født i Skræm Sogn i Øster Hanherred. Faderen, Stephanus Mogensen Brix, var skudehandler og ejede Nørbjerggård i Gøttrup Sogn ved Fjerritslev.

Mogens Brix kom som 25-årig til Blokhush, hvor han overtog den store skudehandel. Han købte i første omgang ”Den søndre gård” (Strandingskroen) og året efter ”Den nordre gård” (Kancelligården). Herfra drev han handel med Norge under Napoleonskrigene fra 1803 til 1815.

På den tid var der mangel på mønter, og mange købmænd udstedte derfor nødpenge, der lokalt var anerkendt som betalingsmidler, hvilket Mogens Brix også gjorde i 1809.

I 1806 købte han Alstrup Kirke med tilhørende ejendomme og kirketiende. I begyndelsen af 1800-tallet overtog han også Bundgård i Saltum. I 1808 drev et stort parti manufakturvarer i land på hans stranddistrikt, og salget af disse varer gav ham en stor fortjeneste.

Mogens Brix udvidede sin virksomhed ved køb af flere ejendomme i Blokhush, blandt andre Blokhush Mølle, som var ejet af Lyhne på Langeslund Hovedgård ved Brovst. Møllen blev fornyet i 1795 og kaldt ”Blokhush’ importerede Vejrmølle”. Mogens Steffensen Brix byggede en ny mølle af norsk rødfyr i sommeren 1826, ”den hollandske mølle”.

I 1825 solgte Mogens Steffensen Brix ”Kancelligården” til sønnen Baltser Brix og ”Den søndre gård” Strandingskroen

til datteren Christina Brix.

12. Christina Brix giftede sig i 1827 med handelsbetjent Jens Carl Bang Klitgaard.

13. Skudehandler Jens Carl Bang Klitgaard (1802-1877) overtog forretningen 1827. Han var en dygtig forretningsmand, som, bistået af hustruen, hurtigt fik bragt omsætningen fra nogle få hundrede kroner om dagen til ca. 50.000 kr.om dagen i årene 1838-40. Parret ejede selv to-tre skuder, men lod også mange norske både sejle for sig, som bragte varer mellem Blokhush og den norske Sørlandskyst. Ofte gik turen også til England, Tyskland eller Belgien, ja af og til sejlede de endog til østersølandene.

Klitgaard var storeksportør af smør, som udgjorde halvdelen af hans samlede eksport. Hovedparten af landbrugsprodukterne gik til Norge, mens resten hovedsalig gik til England. Han drev handel på Sørlandet fra Kragerød i nord-øst til Mandal og Grimstad.

Ud over smør blev der handlet med korn, flæsk, fersk, saltet og røget kød, kvæg og svin, malt, gryn, æg, fjerkræ, huder og skind, ben, gammelt jern, kartofler, voks, mjød, uld, garn, dynevår og vadmel. Fra Norge blev indført tømmer, jern, tjære, salt m.m. Fra England og Tyskland blev indført fajance, farvevarer, kolonial- og manufakturvarer m.v. Selv om skudehandlerne ikke måtte sælge alle disse artikler, var det dog almindeligt, at det skete.

Den 21. september 1843 fik Klitgaard udvidet handelsret og i 1850 kongelig bevilling til handel med manufakturvarer. Forretningen var på den tid meget stor: I butikken var en fuldmægtig, to til tre handelsbetjente, to drenge og et par karle. Gårdspladsen var fra morgen til aften opfyldt af vogne, der ventede på at blive ekspederet, og overalt var der travlhed. Ved stranden skibedes ofte flere skuder på en dag, hvortil anvendtes 20-40 mand, så det var en stor virksomhed for skudehandleren at holde styr på.

Gæstgiveriet ”Nordsøen”, som købmand J.C.B. Klitgaard opførte i 1844. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Klitgaards forretning var en af de største i Nordjylland i årene omkring 1850, og den havde kunder over det meste af Vendsyssel, herregårdene Odden, Åstrup, Hæstrupgaard, Linderumgaard, Asdal, Børglumkloster, Hjermitslevgaard, Birkelse, Bratskov og Aagaard.

Gæstgiveriet ”Nordsøen” – det nærmeste Blokhush kom på at have en kro

I sommeren 1844 opførte købmand J.C.B. Klitgaard Gæstgiveriet ”Nordsøen”, og han fik derefter gæstgiverprivilegium. Klitgaard kunne dog ikke finde sig i at være gæstgiver, hvorfor han allerede den 17. december 1844 søgte en

Klitgaards forretningsejendom med privatbolig set fra vest 1870-1880. Foto: Egnssamlingen Saltum.

forpagter. I opslaget omtalte han stedet som ”indrettet efter nutidens fordringer” og anførte, at det havde et tilliggende bageri.

Stedets første forpagter var en mand, der hed Glistrup. Han købte gæstgiveriet i 1852. Han solgte det videre allerede den 25. marts 1856 til garvermester Wittrup fra Thisted. Den 15. juni 1857 fik han bevilling til ”udsalg af forskelligt urtekram og farvevarer samt tilladelse til samme sted at drive studehandel”. I 1865 var ejeren af ”Nordsøen” Jørgen Chr. L. Borregaard. Han fik bevilling til at drive stedet videre og fik det indrettet til badeferie med tilhørende badevogn. Endelig blev ”Nordsøen” drevet af Niels Severin Larsen som forpagter i 1867, og han har øjensynligt overtaget ”Nordsøen” i 1876, hvor han opførte en værelsesfløj, der blev kaldt for ”Larsens Hotel”. Larsen drev stedet indtil 1914.

Forretningsejendommen, som Klitgaard opførte i 1844, kaldes nu Strandingskroen

I 1844 opførte Klitgaard en ny forretningsejendom med privatbolig af herregårdsagtige dimensioner. På dette tids-

punkt rejste han på kurophold i det sydlige udland for at pleje sit helbred, mens hustruen forestod byggeriet. Den stilfulde bygning rummer i dag Strandingskroen.

Da kong Frederik VII besøgte Blokhush, boede han privat hos købmand Klitgaard, mens hans følge boede på gæstgiveriet ”Nordsøen”, som kunne betragtes som den lokale kro.

Sammen med sin hustru, Christiane, født Brix, førte Klitgaard et overordentligt gæstfrit hus, hvorom der ligger adskillige vidnesbyrd i litteraturen. Men han drev ikke kro eller værtshus. Det siges, at der altid var dækket op til fire ekstra ved bordet, da han nød at have gæster.⁵

J.C.B. Klitgaard købte også store mosearealer med tanke på at opdyrke dem og en landejendom, hvor han gjorde forsøg med kunstgødning, lupiner og andet nyt, som vedrørte landbrugsdrift. Ligeledes foretog han krydsningsforsøg med racefår, racekvæg og svin.

Klitgaard købte desuden gården Lilleheden ved Hirtshals, hvor han arbejdede på at få anlagt en havn. For at realisere havneplanerne søgte han om tilladelse til at danne

Jens Carl Bang Klitgaard. Foto: Sundby-Samlingernes Lokalhistoriske Arkiv.

et aktieselskab. Samtidig havde Klitgaard mange offentlige hverv, som lagde beslag på ham. Forretningen og alt andet voksede ham over hovedet, og midt i 1800-tallet begyndte det at gå tilbage for ham.

Han fik tab på flere store transporter. Blandt andet sank en ladning smør ved den norske kyst. På Børsen i København

Anneksbygningen til Klitgårds Badehotel, som Niels B. Klitgaard byggede i 1884. Bygningen blev beslaglagt af tyskerne under krigen og senere beboet af tyske flygtninge. Foto: Det Kgl. Bibliotek.

Slagtemester Carl Jansen købte anneksbygningen af Svenningsen den 1. marts 1946. Foto: Egnssamlingen Saltum.

købte han et stort parti byg og 10.000 pletter brændevin, men da priserne pludselig faldt, tabte han mange penge. Dette resulterede i, at han i 1853 erklærede sig konkurs med et minus på 9.000 rigsdaler. Få år tidligere var han god for 70.000 rigsdaler. Klitgaard kom dog på fode igen, men de privilegerede dage var talte.

Klitgaards anneks blev senere til Jansens Supermarked og i dag Spar. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Her ses Klitgaards Badehotel og landbrug i 1898 med keglebanen foran. Til højre den gamle flæske- eller smørbinge (lagerhus), hvor restaurant Strandingskroen blev indrettet. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Da høkerloven kom i 1856 og næringsloven året efter, gik det tilbage for skudehandelen, der mistede sine privilegier. Rundt om i landsdelen opstod der små og store købmandsgårde, som handlede med bønderne i stedet for skudehandlerne.

Kornet blev ikke længere eksporteret til Norge, men blev anvendt til opfedning af kreaturer, og kødet blev sendt til England med tog og dampskibe. Forretningen havde indtil midten af 1800-tallet hovedsagelig været baseret på udførsel, navnlig til Norge, af landbrugsprodukter og indførsel af tømmer m.m.

I 1863 løste Klitgaard næringsbrev som købmand, men omsætningen kom aldrig på højde med den tidligere skudehandel.

14. Sønnen Niels Bonderup Klitgaard (1841-1922) overtog forretningen i 1866. Han kom efter konfirmationen i handelslære i Aalborg. Efterfølgende sejlede han et par år, mest på Norge, og fiskede en del. Han deltog i krigen 1864, hvorfra han havde en erindringsmedalje. Efter krigen fiskede han

igen nogle år. Udover at drive gården og forretningen sejlede han med sine skibe til Norge. Klitgaard var også opsynsmand ved redningsstationen og strandfoged.

Da skudehandelen ebbede ud i begyndelsen af 1880'erne, grundlagde Niels B. Klitgaard "Klitgaards Badehotel", som han drev sammen med hustruen. Han byggede i 1884 en anneksbygning til den gamle skudehandler- og købmandsgård. Den var indrettet til badehotel.

15. I december måned 1917 købte hotelejer Jens Severin Svenningsen Klitgaards Badehotel med tilhørende landbrug og besætning for 50.000 kr. af købmand Niels Bonderup Klitgaard. I forvejen drev Svenningsen Blokhus Afholdshotel, som han afhændede.

Hotelejer Severin Svenningsens første hustru, Johanne Katrine Støve, døde den 6. maj 1917. Den 3. november 1918 giftede Svenningsen sig igen, og denne gang med Niels Bonderup Klitgaards datter Johanne, så badehotellet var igen tilbage i familiens eje.

Det fortælles, at kort efter giftermålet blev al indmad

Vestgavlen af bingen (lagerhus), hvor Strandingskroen blev etableret 1919. Foto: Egnssamlingen Saltum.

revet ned i flæske-smørbingen, et af de gamle lagerhuse fra Klitgaards tid. Dermed blev det et stort rum, hvor Svenningsen indrettede en sommerrestaurant med hvælvet loft, nyt gulv og paneler. Udsmykningen var maritim og bestod blandt andet af navnebrætter, skibsklokker, skibsrør og tre galionsfigurer, som alt sammen stammede fra de mange skibsforslis, der havde fundet sted ud for Blokhus gen-

nem årene. Mange af navnepladerne hang tidligere udvendigt på bingerne, udhusene, til Klitgaards gård.

Berlingske Tidende skrev den 12. juni 1919: "Svenningsen har indrettet en rigtig hyggelig skipperstue med dekorerede navnebrædder fra alle jordens egne, levninger fra strandede skibe.""

Vendsyssel Tidende skrev den 23. september 1935: "I

Svenningsens Strandingskro før tyskerne rev bygningen ned i 1944. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Strandingskroen i Blokhus 1935. Stedet blev kaldt Restauranten Klitgaards Badehotel. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Strandingskroen, som den så ud indvendigt, inden tyskerne fjernede bygningen i 1944. Foto: Historisk Arkiv, Vendsyssel Historiske Museum.

Klitgaards pavillon (flæske- smørbingen) har hotelejer Svenningsen indrettet et helt lille søfartsmuseum. Rundt på væggene hænger gamle, rigt udskårne navneplader fra skibe, som i tidens løb er strandet ved Jyllands vestkyst. Det er en af de allerstørste samlinger af den art, der findes i privat eje, og den betegnes med rette som en seværdighed.”

I familien Klitgaards beskrivelse nævnes det, at navnet Strandingskro blev brugt efter badehotellets 50-års jubilæum i 1935. Navnet må stamme fra de strandingseffekter, stedet blev dekoreret med.⁸

Strandingskroen blev således etableret et par år før 1920. Men navnet stammer, så vidt jeg ved, fra 1935. Dermed er restauranten Strandingskroen kun 90 år gammel.

Det var først i 1937, at navnet ”Strandingskroen” blev

nævnt i avisspalterne som sommerrestaurant ved Klitgaards Badehotel. Aalborg Stiftstidende skrev den 15. juli 1937: ”Aabybros sogns gamle besøgte i går eftermiddag Blokhus, hvor de i et antal af 160 drak kaffe på Strandingskroen.”⁹

Strandingskroen var et godt trækplaster og blev benyttet i annoncerne:

Annonce i Aalborg Stiftstidende den 19.maj 1939.

Den oprindelige strandingskro blev den 25. april 1944 revet ned af tyskerne, og Svenningsen fik 30.000 kr. i erstatning.

Efter besættelsen blev hoteldelen på Klitgaards Badehotel nedlagt, og kun restauranten blev opretholdt. I april 1946 blev hotellets senge og værelsernes inventar solgt på auktion. Det blev hovedsalig opkøbt af egnens beboere.¹⁰

Ud over at være en restaurant var Strandingskroen også skænkestue, et sted, hvor badegæsterne og de lokale kunne få en drink eller to. Der blev også spillet musik og danset lørdag aften.

Efter at tyskerne fjernede Strandingskroen, måtte gæsterne resten af krigen og i den efterfølgende tid indtage deres drinks i det gamle stuehus, den østre længe.

FUTTEN

Der var stor efterspørgsel efter husets specialitet: En bjesk fremstillet på enebær. Udtrækket af enebærrene efterlod en lidt uklar drik, der blev kaldt ”nullifut”. Bjesken blev forkortet til en fut, og selvfølgelig blev stedet med denne specielle drik kaldt ”Futten”. Bjesken blev en uundværlig del af badegæsternes hverdag.

Efter at Svenningsen i 1954 etablerede restaurant Strandingskroen med alt det maritime udstyr i den gamle længe, blev den stadig i folkemunde kaldt Futten, selv om den blev annonceret som ”Strandingskroen, Blokhus Marinestue”.

Her satte sommergæsterne hinanden stævne hver formiddag kl. 11 og hver eftermiddag kl. 17. Disse tidspunkter

Klitgaards Badehotel, der tidligere var butiksbbygning med privat beboelse. Datering ukendt. Foto: Det Kgl. Bibliotek.

blev kaldt Fut-tid. Så vidste alle, hvornår vennerne kunne træffes.

Kært barn har som bekendt mange navne, og stedet blev engang i 1960'erne kaldt "Den syge hest". Det kom af, at de mandlige pensionærer på eternitfabrikkens feriehus "Ankerhus" som påskud for at få sig en drink på Strandingskroen fortalte deres koner, at de skulle til Blokhus for at tilse en syg hest.

Navnet Futten opstod efter 1944 og blev først brugt officielt i 1965. Så Futten er altså også af nyere dato, ca. 60 år gammel og ikke fra 1761, som det ellers fremgår af Slots-og Kulturstyrelsens fredningsbeskrivelse.¹¹

16. Severin Svenningsen døde den 2. april 1958, hvorefter hans yngste datter Grietje Klitgaard Christiansen videreførte

Klitgaards Badehotel og restaurant Strandingskroen. Grietje blev gift med Aage Christiansen i 1948. Han arbejdede som kontorchef i Aalborg Kommune. Ægteskabet blev opløst i 1980.

Den 17. ejer af forretningen, Klitgaards Badehotel og Restaurant Strandingskroen, var Uffe Becker.

Vendsyssel Tidende skrev den 5. oktober 1965:

"Restauratør vil lave helårskro i Blokhus - Klitgaards Badehotel og Strandingskroen er solgt til restauratør Uffe Becker, Gøglerbåden, Aalborg. Efter at have været i familiens eje gennem fem generationer skifter Strandingskroen og Klitgaards Badehotel ejer.

Restauratør Uffe Becker, Gøglerbåden, Aalborg, har af fru Grietje Christiansen købt det gamle etablissement, overtagelsen

Strandingskroen Anno 1761 står der. Men det er ikke sandt, idet den er opført i 1935. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Strandingskroens porcelæn blev fremstillet på Den Kgl. Porcelainsfabrik med tekst "Strandingskroen 1761 – Kroen ved havet" – det er ikke sandt. Foto: Egnssamlingen Saltum.

finder sted med 1965's udgang.

Fru Grietje Christiansen er blevet nødsaget til at sælge etablissementet, da hun på grund af svigtende helbred ikke er i stand til at drive den store forretning.

Hidtil er Strandingskroen blevet drevet som restaurant og Klitgaards Badehotel som hotel og sommerpensionat.

*Etablisementet skal nu laves til helårskro, siger restauratør Uffe Becker til Vendsyssel Tidende." Der er grundlag for en helårskro i Blokhus, og jeg er ikke i tvivl om, at der ligger store muligheder i min nyerhvervelse. Der skal bygges en del om, men hvor meget der bliver tale om, kan jeg ikke sige på nuværende tidspunkt, da jeg lige har købt. Jeg skal først have indhentet de fornødne tilladelser, og det er tvivlsomt om ombygningen kan færdiggøres i løbet af 1965."*¹²

Den gamle hovedbygning, som Klitgaard lod opføre i 1844 som en stor butiksbbygning med privat beboelse ændrede Uffe Becker således til en stor restaurant og kaldte den "Strandingskroen Anno 1761". Uffe Becker forvanskede alderen ved at bruge årstallet 1761, selv om Strandingskroen er fra 1935.

Restauranten blev holdt i gammel stil med egetræsborde, importerede engelske stole, masser af antikviteter, spejle, galionsfigurer, skibsnavnebrætter og en del andre ting og sager, der leder tanken hen på det maritime. Selv porcelænet var specielt fremstillet på Den Kongelige Porcelainsfabrik efter Yanne Beckers design og bærer gamle skibsmotiver.

Fru Becker var også mester for den hyggelige ramme af gardiner i svensk bondestil og lamper med oldemorskærme,

Der er ingen grænser for, hvilke usandheder der er reklameret med og skrevet i aviser gennem de sidste 60 år! Annonce i Aalborg Stiftstidende den 30. april 1989.

Ja, der er gang i "Futten" i Blokhus, men stedet er ikke opført i 1761. Annonce i Aalborg Stiftstidende den 5. juni 1985.

Strandingskroen pynter sig med lånte fjer. Kroen har aldrig haft et kongeligt privilegium, og skiltet med den lukkede kongekrone har derfor været ulovligt at bruge. Privatfoto.

Efter to henvendelser fra Rigsarkivet overklistede den nuværende ejer advokat Steffen Ebdrup den lukkede kongekrone i 2025. Privatfoto.

der sammen med varme farver og tykke tæpper gav et umiddelbart indtryk af gedigen og gammeldags hygge.

Strandingskroen har aldrig været en kongelig privilegeret kro. Købmand Klitgaards manufakturhandel var kongelig privilegeret, men det er en helt anden sag. Derfor optræder restauranten da heller ikke på listen over Danmarks privilegerede kroer, som Rigsarkivet holder styr på.

Ingen af de forudgående 16 ejere af forretningen, inklusive familien Klitgaard, har nogensinde omtalt deres forretning som en kro, hvilket den heller aldrig har været.

Jens Severin Svenningsen foran Strandingskroen i 1956. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Restauratør Uffe Becker, der tidligere ejede Gøglerbåden i Aalborg, forvanskede givetvis historien fuldt bevidst. Aalborg Stiftstidende skrev i forbindelse med, at han åbnede restaurationen, efter den blev overtaget den 14. april 1966: "Tyskerne rev den gamle kro ned i 1944, der skulle ligge en kanonstilling." Den gamle kro, var sommerrestaurationen, der blev etableret i 1919.¹³

De nuværende ejere, den kendte aarhusadvokat Steffen Ebdrup og hans hustru Marie Louise, købte Strandingskroen i den tro, at det var en gammel vesterhavskro fra 1761, hvil-

ket det jo ikke er.

Efter at jeg har forelagt dem min forskning, har de i 2025 taget skridt til at fjerne det meste af den usande historie om den flotte, gamle skudehandlergård.

På www.strandingskroen.dk, stod der indtil 2025 følgende:

"Siden kong Frederik den 7. i 1840'erne var stamgæst, har Strandingskroen været et førende spisested i Nordjylland. I dag drives den af familien Ebdrup som elsker kroen og dens fantastiske historie og nostalgiske rammer."

Antikvitetshandler Ole Sørensen, der ejede Futten i 1988-89. Foto: Egnssamlingen Saltum.

Ud fra denne påstand skulle Strandingskroen, have eksisteret mindst siden 1840’erne og en konge havde været stamgæst. Historier, som ikke er sande.

Nu har Ebdrup’erne tilføjet, at Strandingskroen indtil 1966 var Blokhush’ ældste badehotel, hvilket ikke er sandt. Så de har det svært med historien bag deres gamle skudehandelsgård.

NOTER

¹ Krak: Fortegnelse over Danmarks ældste forretninger, 1910.

² Klitgaard: Den sidste – Historien bag en af landets største skudehandlergårde. Egnssamlingen, 1997.

³ Krak: Fortegnelse over Danmarks ældste forretninger, 1910.

⁴ Klitgaard: Hvetbo Herred.

⁵ Arne Højbjerg: ”Blokhush: fra fiskerleje til turistby.” Vendsyssel Årbog, 1969.

⁶ Berlingske Tidende den 12. juni 1919.

⁷ Vendsyssel Tidende den 23. september 1935.

⁸ Aalborg Stiftstidende den 15. maj 1937.

⁹ Aalborg Stiftstidende den 15. juli 1937.

¹⁰ Aalborg Stiftstidende den 7. april 1946.

¹¹ Slot- og Kulturstyrelsen <https://www.kulturarv.dk/fbb/sagvis.pub?sag=22149010>

¹² Vendsyssel Tidende den 5. oktober 1965.

¹³ Aalborg Stiftstidende den 14. april 1966.

KILDER:

Slot- og Kulturstyrelsen <https://www.kulturarv.dk/fbb/sagvis.pub?sag=22149010>

Realregister for Hune sogn. Arkivalieronline.

Carl Klitgaard: Nogle Meddelelser om Kjøbmand i Blokhush Jens Carl Bang Klitgaard og Hustru Christina Brix: samt om de med dem beslægtede Familier Balkersen, Behmann, Klitgaard m.fl. 1899.

Vendsysselske Aarbøger 1939-1940: Skibsfører Christen Julius Klitgaards barndomserindringer. Hjørring, 1940.

Grietje Klitgaard: Den sidste – Historien bag en af landets største skudehandlergårde. Egnssamlingen, 1997.

Grietje Klitgaard: ”Futten”.

Tage Klitgaard Fuur: Forfatternes Blokhush. Egnssamlingen, 2008.

Steen Poulsen: Klitgaard og skuehandel. Egnssamlingen, 2018.

Carl Klitgaard: Hvetbo Herred, senest udgivet i 1962.

Erik Pontoppidan: den Danske Atlas. Oprindelig udgivet i 1763-1781.

FORFATTER

Simon Jacobsen

www.simon-jacobsen.dk

Født den 19. marts 1947 på Mellemgård i Ingstrup. Uddannet isenkræmmer i Pandrup. Lejrchef i Løkken. Chefassurandør i Codan Forsikring i 20 år. Pioner for kristent tv i Norden og skandinavisk chef for GOD TV, den globale kristne tv-kanal i 15 år. Derudover har han studeret teologi i 4 år i Danmark, Storbritannien og Sverige. De sidste 12 år har Simon Jacobsen skrevet en lang række bøger og artikler, og hans forfatterskab spænder vidt, fra Vestkysten, Løkken-Blokhush til tro og kirkehistorie m.m.